

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Važno vprašanje

Veliko se v zadnjem času govori in piše o bodoči ureditvi slovenske banovine. Hrvati si že dalj časa urejajo svojo ožjo domovino v smislu uredbe o banovini Hrvatski in v duhu sporazuma. Prav tako bo prišla na vrsto tudi naša Slovenija.

Mi se danes ne bomo dotikali toliko zunanega okvira nove banovine Slovenije, ampak predvsem notranjega, ki je prav tako važen za zdrav razvoj slovenskega naroda v bodočih dneh. Temelji bodoče notranje ureditve našega narodnega življenja so v času, v katerem živimo, tako silno važni, da lahko slovenski narod v zdravih medsebojnih odnosih brez kakih posebnih skrbi čaka razvoja svetovnih dogodkov, ki so zdaj šele v nekaki razvojni fazi. Lahko pa, česar Bog ne da, nezdrav notranji ustroj naše banovine, izpostavi slovenski narod novim nevarnostim, ki bi sledile nadaljnemu notranjemu razkroju in medsebojnemu nesporazumljenju. Zato pa je nujno potrebno, da poklicani činitelji posvetijo vso svojo pažnjo notranji duhovni, kulturni, gospodarski in socialni ureditvi slovenske banovine, da bo slovenski narod v bodočih dneh edin in enoten na zunaj in na znotraj ter da bo kot tak samozavestno gledal v bodočnost nove Evrope.

Politika slovenskega naroda mora biti taka, da bo odgovarjala res narodovi potrebi in njegovim težnjam. V pretežni večini je slovenski narod narod delovnega človeka. Žuljave roke so simbol našega naroda. Le majhen odstotek našega naroda je boljše situiran in ta odstotek pri narodovi politiki ne sme imeti nobenega vpliva, da pri tem ne trpijo velike množice delovnega ljudstva. To dejstvo ne sme iti mimo odgovornih činiteljev brezbrizno, ampak mora biti temelj naše notranje ureditve. Vsako izbegavanje temu dejstvu bi pomenilo le nove nezdrave razmere, za katere ne vemo kako in kdaj se bodo znova uredile in izboljšale.

Ob tem važnem zgodovinskem času slovenskega naroda stopa znova na pozornico osebnost pokojnega dr. J. Ev. Kreka, ki je pred dobrimi 40 leti polagal temelje novi družabni ureditvi slovenskega naroda. V kolikor se je politika slovenskega naroda oddaljila od duha velikega pokojnika, v toliko je naš narod hodil po napačni poti v svoj notranji vsestranski razkroj. Usodna pot v tej smeri je bila, da je strankarska politika zajemala slovenskega delovnega človeka v celoti, tako da je ta zgarani slovenski človek končno služil le politiki, ne pa politika njemu. Žalibog je v tem razvoju sledil slovenski narod usodnim potem drugih narodov v Evropi, ki so se pa končno znašli po notranji krizi takega življenja več ali manj v fašističnem objemu, ki je končno likvidiral take nezdrave družabne sisteme.

Da se v bodočih dneh izognemo v naši ožji domovini takemu nezdravemu razvoju in morda še njegovim hušjim posledicam, mora biti naša osnovna zahteva, da politika služi delovnemu ljudstvu. Zato pa mora dajati smer politiki slovenski delovni človek po svojem lastnem svobodnem poudarku in volji. Le taka politika bo izvirala resnično iz ljudstva. Taka politika bo res plodna, v korist naroda in narod sam bo po njej uspeval in rastel v zdravi odpornosti proti vsem drugim nezdravim pojavom.

Na deželi sprejemamo »Delavsko pravico« z veseljem in smo v splošnem tudi zadovoljni z njo. Nekaj se pa nam vendarle ne dopade. Skoraj v vsaki številki se branimo in dokazujemo, da smo dobri katoličani in da nismo kakšni marksisti ali komunisti ali pa celo boljševiski. Da bi te naše dokaze podkrepili, mahujemo sem pa tja s svojim kopjem po teh nesrečnih marksistih, ki so krivi vsega zla na svetu, najbrže še celo sedanje svetovne vojne.

Da me boste pravilno razumeli: Nočem reči s tem, da ne bi smeli odkrivati napak v nasprotnih delavskih taborih. Ne! To je še celo potrebno. Toda na primeren način. Tako, da bomo mogli doseči svoj cilj, nam reč dokazati in prepričati, da so napake in zablode odnosno zmote, o katerih pišemo, nezdržljive in kvarne ne le za delavstvo, ampak tudi za družbo. Tak cilj bomo dosegli le, če bo nasprotnik prepričan, da delamo to kot dobri tovariši, ki spadamo v isti stan, v isto fronto in boju za delavske pravice in za bodočnost delovnega človeka. Z eno besedo, da bodo čutili, da delamo iz drugačnega razloga, kakor meščani. Ti napadajo marksizem, ne da bi hoteli odpraviti njegove zmote, ampak se ga poslužujejo zato, da gobjo nasprotstva in sovraštva v delavskem razredu in da na ta način branijo svoj položaj ter svoje vladanje nad delovnim človekom.

Kdo nam pa očita, da nismo dobri katoličani in slično? Meščani in njihovi zavezniki. Teh ljudi pa ne bomo nikoli prepričali o nasprotjem. Saj niti ne potrebujejo takih dokazov. Oni hočejo le eno: da bi se jim podredili in jih slepo ubogali. Da bi upregli delavstvo v voz, na katerem oni sede in iz katerega oni »kočirajo«. Da bi se odrekli svoji lastni misli, svojim lastnim pogledom na svet in na njegove pojave in da bi se odrekli tudi svoji lastni volji.

Ali je to mogoče? Je! Toda le kot hlapeci, ne pa kot svobodni ljudje, ne kot nasledniki naših prednikov, ki so ustanovili JSZ in ki so položili tudi temelje našemu krščanskemu socialističnemu gibanju.

Če je sedanja družba okostenela ali pa pokvarjena in če ne more ali pa neče spoznati, da so razna gibanja, katera poznamo pod imeni klerikalizem in liberalizem, bila mogoče nekdanj umestna, da so pa najmanj že 20 let nesodobna in kvarna našemu narodu, zlasti pa delavstvu, je to pač njena zadeva.

Dejstva dokazujejo, da ni verskih pravic rešila politika, odnosno politično udejstvovanje kristjanov kot posebna verska politična enota, ampak da je bilo in je še tako udejstvovanje škodljivo veri sami, ker je potegnjena vera v politični vrtimec, ki ni posebno občutljiv za sredstva, če gre za dosego gotovih ciljev. V takih bojih trpe zlasti duhovne vrednote. Ugled in pravico kristjanov ustvarja nasprotno le dosledno krščansko duhovno življenje in dosledno izvajanje krščanstva v praksi.

Isto je z nacionalnostjo. Tisti, ki najbolj brenkajo na nacionalno struno, so navadno najmanj narodni. Nacionalnost je vse kaj drugega, kot jo hoče predstavljati hirajoči liberalizem. Delavstvo si predstavlja pod narodnostjo delo za narodov blagor v dejanju, ne pa bogatenje posameznikov na račun narodnosti.

Bodimo odločni!

Le ozrimo se po svetu, pa homo videli, da so tudi marksisti dobri narodnjaki, celo boljševiski kot nacionalisti. To dokazujejo predvsem severne države, Belgija, Francija in v gotovih ozirih tudi Rusija.

Mi, ki iskreno priznavamo krščanski svetovni nazor, smo ustvarili potom JSZ za krščanstvo več, kot vsa politika. Dokazali smo, da ni krščanstvo sovražnik delavstva in zaveznik kapitalizma, ampak da je borbeno. Delavstvo, vzgajeno po JSZ, je vztrajno, žilavo in dosledno. Ravno to delavstvo je poglobilo zavest skupnosti delavstva, obenem pa uvedlo v medsebojno življenje strokovnih organizacij nekako viteštvo, medsebojno spoštovanje in poštenost. Takih »delavskih« zastopnikov, ki bi ne držali svoje besede, ki bi se posluževali v borbi lažnjivih sredstev, ki bi služili kapitalističnemu nauku, da namen posvečuje sredstva, ne priznavamo. Na tem stališču stoji večina strokovnih organizacij. JSZ je s svojim

pozitivnim delom položila zdrav temelj v delavsko gibanje, omogočila je ozdravljenje v strokovnem gibanju.

Tako vzgajeno delavstvo je poklicano, da prinese takega duha tudi v politično gibanje. Saj vemo, kakšna je sodobna politika. Skupek nemorale. Politika je potrebna, ker pomeni javno uveljavljanje. Toda današnja politika ne nudi prilike za zdravo in blagoslovljeno uveljavljanje. Sredstva današnje politike so: prevara, laž, nasilstvo, izkoriščevanje.

Delavstvo in delovni človek sploh more biti rešen le po novi politiki. Politika, ki bo oprta na priznanje človeške osebnosti, ki se bo borila za dobrobit posameznika in splošnosti. Politika mora ustvarjati novo skupnost. To je pa mogoče le s poštenimi in značajnimi ljudmi.

Tudi v to vprašanje bomo morali poseči krščanski socialisti.

Deželan.

Jubilej „Poselske zveze“

V nedeljo je praznovala dvajsetletnico svojega obstoja organizacija, katere zgodovina je prepojena s samim idealizmom, to je naša Poselska zveza. Minulo je 20 let težkega, skrbi polnega življenja organizacije, ki je vse svoje sile in moči posvetila dekletom, ki morajo v mladih letih od doma za kruhom. Malokdo ali pa sploh nihče se ni poprej zanimal za socialno vprašanje teh naših deklet. Ko je stopilo preko domačega praga, je bilo dekletu prepričeno samo sebi, in če se mu je posrečilo dobiti službo, je bilo zopet popolnoma odvisno od svoje predstojnice in gospodarja. Ni čudno, da se je na ta način zgubilo mnogo slovenskih deklet in zašlo na kriva pota.

Sele Poselska zveza, ki se je ustanovila pred 20 leti, je to pereče slovensko socialno vprašanje vzela s skrbjo v roke in se pričela brigati tako za socialno in kulturno vprašanje slovenskih služkinj. To svojo lastno strokovno organizacijo so v veliki večini vodila naša pridna dekleta sama. Polna navdušenja in čistega idealizma za skrb naših deklet so vsa leta odbornice žrtvovale mnogo svojih prostih ur in se posvetile za blaginjo svojih članic. Ves ta idealizem je našo Poselsko zvezo držal zelo visoko, tako da je neustraheno kljubovala vsem vetrovom in viharjem, ki so prav tako kot Jugoslovansko strokovno zvezo hoteli podrediti najrazličnejšim vplivom današnjega časa. Toda Poselska zveza je ostala res organizacija, ki je last tistega, komur je namenjena, to je služkinjam. Z vsem zaupanjem se lahko obrača na svojo organizacijo prav vsaka slovenska služkinja s popolnim prepričanjem, da bo v njej lahko branila svoje gospodarske in socialne pravice.

Lepa je bila nedeljska jubilejna proslava. Iz sreca lahko čestitamo odboru Poselske zveze k njenemu uspehu. Zjutraj so imele članice sveto mašo v stolnici in se skupno udeležile svetega obhajila v zahvalo Vsemogočnemu za ves Njegov bogati blagoslov. Popoldne ob 5 pa je imela Poselska zveza svojo prireditev v frančiškanski dvorani z igro »Žena s srcem«. Pred igro je imela lep nagovor tovarišica Zajdela, ki

je govorila o zgodovini služkinjskega gibanja, o težkih in lepih dogodkih v tej dobi in nazadnje o velikem pomenu Poselske zveze v današnjem času. Nato je govoril še g. dr. Ehrlich kot nekdanji duhovni vodja Poselske zveze o služkinji in njenih težavah in o pomenu Poselske zveze. Prireditve se je udeležilo toliko prijateljev, da je bila dvorana nabitno polna.

Ta lepa proslava 20 letnice naj budi članice Poselske zveze k nadaljnjemu delu in vztrajnosti za dobrobit naših najbolj potrebnih deklet. Z veseljem naj gredo preko vseh težav in motenj k lepemu in vzvišenemu cilju, ki ga imajo v svojem programu. Jugoslovanska strok. zveza se veseli tako lepega jubileja svoje članice in kliče: Tovarišice, naprej po začrtani poti!

UTRINKI

Ruska pisateljica Alja Rahmanovna, ki živi v emigraciji, je v svojem romanu »Tovarna novega človeka« napisala sledeče prerresnične besede:

»Vedno in povsod se dele ljudje v dva razreda: v krvnike in v njihove žrtve. Krvniki imajo neko idejo. Tudi žrtve imajo sicer lahko neko idejo, toda nimajo poguma, da bi jo tako neusmiljeno uresničile kot krvniki! — Ideja krvnikov je lahko sama po sebi zelo lepa, toda pri njenem uresničevanju so vedno zelo grozoviti, pa naj je dobra ali slaba. Ves njihov življenjski cilj je vendar v tem, da uresničijo to svojo idejo. In uresničiti neko idejo se pravi, žrtvovati na tisoče ljudi. Poglejte si samo svetovno zgodovino. Ideje se menjajo; tisti, ki so danes žrtve so jutri krvniki, in iz dosedanjih krvnikov nastajajo žrtve. A grozovitost ostane ista, kri teče v potokih v imenu pravkar vladajoče ideje.«

Zdi se nam, da so bile te besede napisane kot nalašč za naš čas, saj razodevajo vso tragiko človeške narave, ki se ne more in ne more sprostiti živalskih prvin.

Strokovna poročila

Vsem skupinam JSZ

Delavski koledarček za l. 1940. smo izdali in sporočamo naslednje:

Odbor vsake skupine naj takoj stori vse, da bo letošnji koledarček razprodan hitro in ves. Predsedniki, tajniki in posebno blagajniki pazite, da storite svojo dolžnost in poskrbite, da ne bo prav zaradi vas trpela delavska organizacija škode s tem, da bi zaloga Delavskega koledarčka ležala kjer koli nerazprodana.

Vsak zaveden delavec naj ima gotovo naš koledarček. Prodajajte ga vsem, tudi tistim, ki še niso naši člani. Zapišite kje in kdo je koledarčke prevzel, ker bo centrala zahtevala plačilo za vsak izvod.

Denar nam nakažite takoj, ker moramo vse račune poravnati sproti.

Blagajnik JSZ.

Za spremembo pravil bratovskih skladnic in plačane dopuste

Svobodne delavske strokovne organizacije so začele akcijo za spremembo pravil Bratovske skladnice in uvedbo plačanih dopustov za rudarje. V to svrhu se je po sklepu trboveljske konference, ki se je vršila 1. oktobra t. l. v Trbovljah, oglasila v petek 5. novembra delegacija pri ministru za gozdove in rudnike g. Kulenoviču. Delegacija so tvorili za Jugoslovansko strokovno zvezo tajnik Rozman, za Zvezo rudarjev Jugoslavije tajnik Arh Jurij in za Narodno strokovno zvezo Zupan Tine z Jesenic. Poleg teh sta bila v delegaciji še dva člana URSA iz Belgrada. Delegacija je g. ministru obrazložila ves problem in ga prosila, naj čimprej začne reševati tako spremembo pravil Bratovskih skladnic, kakor uvedbe plačanih dopustov za delavstvo. G. minister je obljubil, da se bo za ta vprašanja zanimal in jih proučil ter kolikor je v danih razmerah mogoče, tudi izvedel. Delegacija je nato predložila še pismeni vlogi, ki se glasita:

Rudarski delegati, zbrani kot predstavniki vsega rudarskega delavstva dravske banovine na konferenci v Trbovljah, dne 1. oktobra 1959, so po zaslišanju referata o potrebi uvedbe plačanih dopustov za rudarsko in plavžarsko delavstvo ugotovili sledeče:

1. da so za rudarje uvedeni plačani dopusti že v vseh ostalih državah;
2. da so tudi v naši državi uvedeni plačani dopusti z določili kolektivne pogodbe za vse delavstvo v državnih rudarskih in plavžarskih podjetjih. V zadnjem času pa tudi pri svinčenih rudnikih v okolici Kosovske Mitrovice;
3. da so se predstavniki naše rudarske industrije izjavili, da ne bodo prej pristali na uvedbo plačanih dopustov, dokler ne bodo zakonskim potom v to primorani.

Ker smatramo, da je poklic rudarja eden izmed najtežjih in zdravju najbolj nevarnih, kar dokazujejo tozadnje statistike in ker ne moremo razumeti, zakaj ne bi bili vsi rudarji enako deležni izboljšanja v socialnem napredku, Vas naprošamo, g. minister, da blagovolite ukreniti potrebno, da se čimprej uveljavijo zakonitim potom plačani dopusti za vse rudarsko in plavžarsko delavstvo v državi po

določilih kakor je to predvideno v »Radnem ugovoru« za rudarje državnih rudarskih podjetij.

Rudarski delegati, zbrani kot predstavniki vsega rudarskega delavstva v dravski banovini na konferenci v Trbovljah, dne 1. oktobra 1959, so po zaslišanju referata o potrebi spremembe pravil o bratovskih skladnicah ugotovili sledeče:

1. da se je s pravili o bratovskih skladnicah z dne 30. decembra 1937 M. S. 1064, stopivši v veljavo s 1. januarjem 1938 v gotovih paragrafih poslabšalo stanje pravic in nadej zavarovancev napram prejšnjim pravilom;
2. da je sprememba obstoječih pravil zaradi tega nujno potrebna.

Zaradi tega stavljamo spodaj navedene predloge za spremembo, ki so bili soglasno sprejeti na skupščini Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, dne 11. maja 1938 in dne 7. junija 1939:

I. K § 13. se v zadnjem odstavku črta od besede »reducirani« vse ostalo besedilo.

II. K § 50. se vstavi besedilo pravil § 50. pred 1. januarjem 1958.

III. K § 64. se naj prvi odstavek glasi: Zavarovanceva žena in njegovi otroci, nadalje oni člani širše rodbine, ki nimajo nikakršnih dohodkov in žive z zavarovancem v skupnem gospodinjstvu in jih izključno on vzdržuje iz svojega zaslužka, kar je treba dokazati oblastvenim potom, imajo pravico do teh-le pomoči:

IV. K § 82. se vstavi besedilo pravil pred 1. januarjem 1958.

V. K § 119. se naj črta prvi odstavek in ostane v veljavi za upokojitev le § 107. pravil.

Za natančnejšo utemeljitev za spremembo zgoraj navedenih točk si bomo dovolili, g. minister, zaprositi za osebno avdienco.

Posebno spremembo pravil bratovskih skladnic je za rudarsko delavstvo izredno važna in morajo zato strokovne organizacije še nadalje skrbeti, da se izprememba čimprej izvede. Isto velja seveda tudi za dopuste. To akcijo pa bo moralo podpreti tudi ostalo delavstvo.

Strokovni tečaj JSZ v Mariboru

Dne 5. novembra se je pričel v uradnih prostorih ekspoziture JSZ v Mariboru strokovni tečaj za delavske in organizacijske zaupnike, kakor tudi za vse ostalo mariborsko delavstvo. Vršil se bo vsako drugo nedeljo čez zimo, da se bodo tečajniki lahko seznanili z vsemi vprašanji, ki jih nujno morajo poznati kot delavski pokretaši. Tečaj je otvoril tov. strokovni tajnik Pestotnik, ki je v uvodnih besedah poudaril pomen istega z ozirom na delavski pokret. Ako hoče delavstvo v resnici za sebe izvojevati boljše delovne pogoje, jih v današnjih okoliščinah more le samo na podlagi obstoječe delavske zaščitne zakonodaje. Zaradi tega je v prvi vrsti potrebno, da jo delavstvo do potankosti pozna. Po uvodnih besedah je takoj prešel k razlagi zakona o zaščiti delavcev. V svojem izvajanju je na podlagi posameznih členov zakona, navzočim tolmačil dolžnosti in obveznosti podjetij do pomožnega osebja. Zelo obširno je tolmačil zakoniti delovni čas ter nadurno delo v posameznih podjetjih, da za nadurno delo odloči samo delavsko lahko potom štiripetinske

večine in to s tajnim glasovanjem. Ne pa tako, kakor razna podjetja po svoje prirojijo te določbe zakona, ker enostavno delavstvu na svojih oglašnih deskah objavljajo nadurno delo. Tudi je navzočim pojasnil, v katerih primerih se dela nadurno delo, brez da bi o tem glasovalo delavstvo. Po izvajanju strokovnega tajnika, je bil odprt razgovor, v katerem so tečajniki posegali z raznimi vprašanji.

Drugo predavanje je bilo »Pomen strokovne organizacije«, v katerem je tov. Reberšek orisal važna zgodovinska dejstva, zaradi katerih je nastal današnji družabni red, ki je delavstvo pripeljal v popolno zasužnjevanje. Do potankosti je navzočim pojasnil, kaj pomeni beseda socializem, ki ga danes razni kapitalistični plačanci nižjemu sloju označujejo, kot zločin nad človeštvom. Obrazložil je tudi razliko med raznimi socializmi, kakor tudi razliko in delovanje raznih strokovnih organizacij. Poudaril je pomen strokovne organizacije, katere ne tvorijo posamezni predstavniki, ampak delavstvo samo v svoji povezanosti in skupnosti.

Tečajnikom so besede tov. Reberška šle do srea, znak, da je navzočim govoril iz svojih lastnih izkušenj, ki jih ima na podlagi vsakodnevnih borb za uveljavljanje delavskih pravic.

Kljub slabemu vremenu, ki je bilo prav gotovo v oviro tovarišem, ki so izven Maribora, je bil tečaj dobro obiskan. Vsem, ki so se tečaja JSZ udeležili, poudarjamo, da še vnaprej vztrajajo. Vsem onim pa, ki so bili zadržani, pa priporočamo, da se tečaja v prihodnjem času. Vršil se bo 19. novembra ob istem času. Vsemu mariborskemu delavstvu moramo pokazati, da gre JSZ

v Mariboru novo pot. Delo, ki ga vršimo v naši JSZ, zahteva od posameznika žrtve in vztrajnosti. Tega se moramo zavedati vsi, ker je to edina pot, po kateri bo delavstvo dosegalo uspehe. Delavska izobrazba je temelj delavskega pokreta, brez nje ni uspešne delavske borbe. Po tej poti bo JSZ v Mariboru hodila, to pa zaradi tega, da bo vendar enkrat mariborsko delavstvo zmožno odločilno poseči v borbo za svoje osnovne pravice. Zato pozivamo vse, ki stojijo izven naših vrst, pridite in pogledjte, spoznajte boste, da je to edina pot za doseg delavskih pravic.

Pismo iz Belgrada

Belgrad, 2. XIII. 1950.

V sredo 25. oktobra t. l. je bila pri ministru socialne politike g. dr. Srdjanu Budisavljeviču sprejeta delegacija svobodnih delavskih strokovnih organizacij »Jugoslovanske strokovne zveze«, »Strokovne komisije« in »Narodne strokovne zveze«. Delegacija je g. ministru obrazložila položaj svobodnih delavskih strokovnih organizacij in mu predložila pismeno vlogo, v kateri poudarja, da te strokovne organizacije predstavljajo v Sloveniji ogromno večino delavstva in da zato z vso upravičenostjo zahtevajo, da se jih pri delu v socialno političnih ustanovah upošteva. Pismene vloge se glase:

Po pojasnilih, katere smo Vam g. minister dali danes 25. oktobra 1959 v pogledu potreb, želja in zahtev podpisanih svobodnih delavskih strokovnih organizacij iz Slovenije, Vam izročamo še te v tej pismeni predstavi:

1. Sedanja imenovana uprava Delavske zbornice, ki nima z delavstvom nobenega pravega stika in predstavlja le neznatno manjšino delavstva, naj g. minister razreši in postavi novočasno upravo iz predstavnikov vseh delavskih strokovnih organizacij z volilnim mandatom.

2. Poleg tega ponavljamo staro zahtevo po izvedbi volitev v vse socialne politične ustanove, kakor Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Javno borzo dela, Pokojninski zavod za nameščence in Trgovsko bolniško podporno društvo. Tudi pri teh ustanovah naj se postavijo nove uprave iz vrst zastopnikov vseh delavskih strokovnih organizacij in nameščencev, ki naj dobe prav tako mandat za čimprejšnjo izvedbo volitev.

3. Volitve naj bodo tajne in proporne.

4. Da bodo delavske strokovne organizacije mogle v polni meri med delavstvom vršiti svoje izredno važno socialno, gospodarsko in kulturno delo, Vas g. minister naprošamo, da s svojim vplivom omogočite nemoteno delovanje tega koristnega dela v prid delavcev in nameščencev, predvsem svobodo združevanja, organiziranja, govora in tiska.

Kot utemeljitev upravičenosti gornjih zahtev si dovoljujemo navesti nekaj konkretnih primerov:

a) Poleg rezultatov volitev v Delavsko zbornico leta 1925. in 1933., je bil rezultat obratnih zaupnikov v l. 1939., katere je vodila sedanja (imenovana) uprava, naslednji:

Za svobodne delavske strokovne organizacije Ursove, Jugoslovansko strokovno zvezo in Narodno strokovno zvezo je glasovalo v Sloveniji 38.051 delavcev, ko je na drugi strani za Zvezo združenih delavcev (Jugoras) glasovalo samo cca. 8.000 delavcev.

b) Pod prejšnjo izvoljeno upravo so bile vse strokovne organizacije po svoji moči enakopravne in s tem deležne subvencioniranja za kulturno in vzgojno delo, med temi tudi Zveza združenih delavcev (Jugoras).

Sedanja imenovana uprava, katero tvorijo zastopniki ZSD (Jugoras), pa je takoj izločila vse svobodne delavske strokovne organizacije od participiranja na podporah in jim odpoveduje celo organizacijske lokale v stavbah Delavske zbornice (primer Maribor, Celje). ZSD (Jugoras) pa sedaj sama prejema vse te ugodnosti iz proračuna Delavske zbornice.

Ker je tako stanje nevzdržno in skrajno škodljivo za nadaljnji razvoj socialno političnega dela, Vas g. minister naprošamo, da upostavite normalne razmere pri vseh delavskih socialnih ustanovah in razveljavite vse škodljive ukrepe, kateri so bili v zadnjem času narejeni v škodo socialnim ustanovam in vsega delavstva ter nameščenstva v Sloveniji.

Iz izjav, katere so podali zastopniki sedanje vlade narodnega sporazuma, da se bo v naše javno življenje vrnila

pravičnost in demokracija, pričakuje slovensko delavstvo z vso upravičenostjo, da se boste g. minister za njihove upravičene želje zavzeli in jih izvedli.

Iz izjav zastopnikov vlade narodnega sporazuma, da se bo v naše javno življenje vrnila pravičnost in demokracija, Vas g. minister poleg ustmenega tolmačenja želja in potreb slovenskega delavstva, organiziranega v svobodnih delavskih strokovnih organizacijah, še posebej pismeno prosimo:

1. Da bodo delavske strokovne organizacije mogle v polni meri vršiti med delavstvom svoje izredno važno socialno, gospodarsko in kulturno delo, Vas g. minister naprošamo, da s svojim vplivom omogočite nemoteno delovanje tega tako koristnega dela v prid delavcev in nameščencev, predvsem svobodo združevanja, organiziranja, govora in tiska.

2. Zato naj se izda brez odlašanja cenzurnim in upravnim oblastvom naloga, da ne ovirajo svobodnega razpravljanja in dela socialno politične narave, tako v tisku kakor na zborovanjih.

Še vedno se namreč pojavljajo primeri prepovedi strokovnih zborovanj in tudi v tisku onemogoča konstruktivna kritika. Prav tako pa je tudi zaradi opisanih razmer delavstvu oziroma strokovnim organizacijam onemogočeno prednašati upravičene delavske in nameščenske zahteve odločujočim činiteljem.

Ob prevzemu nekaterih Delavskih zbornic je Jugoras objavil, da se bo o delu organizacij, ki so pred njim upravljale te institucije, izvedla anketa.

Ker Jugoras te svoje obljube, ki jo je dal javnosti, niti do danes ni izpolnil, se čutimo, gospod minister, dolžne, da Vas prosimo, da Vi odredite anketo o delu v Delavskih zbornicah za dobo, ko so jih upravljale uprave, ki so bile izvoljene, pa tudi za dobo, odkar jih upravljajo imenovane uprave. Končne ugotovitve naj bodo objavljene.

G. minister je med drugim naglasil, da bo na vse strani pravičen in je tudi predvsem iz tega razloga razveljavil odlok Delavske zbornice v Belgradu, s katerim je črtala iz registra svobodne delavske strokovne organizacije Ursove smeri. Prav tako je dejal, da bo proučil predloge in želje, ki mu jih je predložila delegacija in jih v kolikor bodo upravičeni, tudi upošteval.

Zastopniki svobodnih strokovnih organizacij so g. ministru poudarili, da nočejo nobenih privilegijev, marveč samo, da se jim omogoči bolj svobodno udeleževanje in delo strokovnih organizacij, kakor tudi večja svoboda govora in tiska. Predvsem pa, da se popravi krivice, ki so bile storjene svobodnim delavskim strokovnim organizacijam od strani neke strokovne organizacije, ki predstavlja med delavstvom le veliko manjšino.

Isti dan je bila delegacija sprejeta tudi pri pomočniku notranjega ministra, Zastopnik JSZ je g. pomočniku izročil izvod spomenice, ki jo je JSZ poslala v pogledu zahtev iz socialne politične zakonodaje in socialnih ustanov in naglasil, da ni bilo dovoljeno te spomenice priobčiti v našem glasilu »Delavski pravici«.

Ker je vlada narodnega sporazuma naglasila, da bo vse pozitivne činitelje javnega življenja upoštevala in jim omogočila delo, kar so zastopniki strokovnih organizacij ob teh intervencijah tudi naglasili, smo mnenja, da se bodo krivice popravile.

Naš slovenski človek se čuti domačega samo še kot »somišljenik« in »pristaš«, kot Slovenec nikjer!

Po naših krajih

Strokovna šola JSZ

V nedeljo, dne 12. novembra se nadaljuje predavanja »Strokovne šole JSZ«. Spored za ta dan bo sledeč:

Od 9 do 10: Dosedanje delo in naloga JSZ — Žumer Srečko; od 10 do 11: Podjetniške organizacije — dr. J. Pokorn; od 11 do pol 12: Kaj naj sodimo o marksističnem socializmu in komunizmu (boljševizmu) — dr. A. Gosar; od 14 do 15: Onemoglost in starostno zavarovanje — A. Marinček; 15 do 16: Ustroj in organizacija JSZ — Rozman Joško; od 16 do pol 17: Izročitev nalog in razdelitev novih.

Predavanja bodo kakor običajno v prostorih JSZ. Začetek točno ob 9. uri dopoldne.

Tovariše tečajnike opozarjamo, da naj pridejo pravočasno, kakor tudi, da pred zaključkom ne odhajajo.

Škofja Loka

Ker smo v tekočem letu znatno izpopolnili našo knjižnico, vabimo člane, da pridno berejo knjige v korist lastne izobrazbe in zabave. Knjige izposojujemo vsako nedeljo od 9. do 11. ure v skupinski pisarni v Karlovski ul. proti malenkostni odškodnini. V vseh zadevah knjižnice se obračajte na knjižničarko tov. Marijo Franko.

Vsi tisti, ki so bili zaradi pomanjkanja dela zadnji čas reducirani, naj se čimprej zglase na občinskem uradu za delavsko knjižnico zaradi prejemanja brezposelne podpore.

V zadnjem času so se poročili naslednji naši člani: tov. Ivan Svobljak, tov. Franca Ravnikar in tov. Franca Fojkar. Vsem iskreno želimo sreče in blagoslova v družinskem krogu!

Hrastnik

Pretekli teden se je v jami težko ponosrečil motorovodja Brna Valentin. Pri prevažanju premoga z bencinsko lokomotivo ga je ta pritiskala ob steno rova, da je dobil težjo poškodbo medeničnih kosti in so ga morali takoj s prvim vlakom prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

Po večletnem hiranju za jetiko je umrla v starosti 26 let rudarjeva hči Marija Selič, ki so jo pokopali na Dolu. Naj v miru počiva!

Ljubno

V nedeljo 5. t. m. se je popoldne ob pol dveh vršila v Ljubnem okrožna seja za skupini lesnega delavstva v Ljubnem in Solčavi. Kot zastopnik centrale se je seje udeležil tov. Musek. Vkljub temu, da je ves dan močno deževalo, se je zbralo pri Korošcu lepo število odbornikov in članov, ki so bili k seji pritegnjeni. — Po uvodnih besedah tov. predsednika skupine v Ljubnem Trbovska, je zastopnik centrale v svojem govoru začrtal razvoj krščansko socialističnega gibanja in sindikata JSZ in poudaril njuno važnost v strokovnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem življenju in udejstvovanju. Poudaril je nujnost, da vsak posameznik,

ki se prišteva h krščansko socialističnemu gibanju trdno vztraja v borbi za delavske pravice in bolj krščansko in človeško gledanje in pojmovanje časa, družbe in življenja. Poudaril je spricho vseh dogodkov, iz katerih je delavstvo moglo jasno razbrati, da bo imelo le tisto, kar si bo samo priborilo in ustvarilo, pomembnost in važnost strokovnih delavskih organizacij. V borbi, ki je danes za svobodne delavske strokovne organizacije še posebno težka, morajo prav vsi svoje strokovne organizacije podpirati in jim pomagati. — Delavstvo je obsodilo grde napade na našega starosta Jožeta Gostinčarja v »Slovenskem delavcu« in obljubilo zvestobo načelom, ki jim je on s pomočjo dr. J. Ev. Kreka postavljajal na Slovenskem temelje. — Po razgovoru o vseh ostalih važnih vprašanjih je tov. predsednik sejo ob štirih dopoldne zaključil.

Ljutomer

Ljutomerski usnarji se nahajamo v mezdni borbi. Podjetju smo predložili kolektivno pogodbo. Zavedamo se, da bo naša borba težka, ker je podjetje mnenja, da za obrat, ki nima velikega števila delavstva, ni treba sklepati kolektivne pogodbe. Mi vse take izgovore dobro razumemo. Zaradi tega smo tudi na vse pripravljeni. V soboto 28. oktobra smo imeli sestanek, ki sta se ga udeležila strokovni tajnik tovariš Pestotnik in tovariš Tomažič. Na sestanku smo se pogovorili o našem položaju. O vsem, kar bi nastalo novega v našem mezdnem gibanju, bomo tovariše sproti opozarjali.

Kamnik

V nedeljo 29. oktobra 1939 se je poročil agilen član naše skupine tov. Ivan Štrajhar z gđc. Koželj Rozalijo. Želimo jima mnogo sreče, blagostanja in božjega blagoslova.

Kozarje

Prejšnjo nedeljo se je poročil naš tovariš Kovač Stanko z gđc. Ivanko Oblak. Obema želimo delavci mnogo sreče v zakonskem življenju.

Gameljne

Poročila se je tov. Pirnat Minka s tov. Boltam Ivanom.

Nazarje

V nedeljo 5. t. m. smo se vkljub deževju zbrali lesni delavci na obratu števil. 1, kjer je bil skupni sestanek naše skupine. Obisk je bil še dokaj lep, saj se je zbralo okoli štirideset tovarišev. Zastopnik centrale tov. Musek nam je v svojem govoru začrtal pot krščanskih socialistov in JSZ v dobi svojega obstoja. Poudaril je, da se je krščansko socialistično gibanje vedno borilo v slovenski skupnosti za tri osnovna načela: svobodo, resnico in pravico. Prav zato je imelo gibanje in vseh strah vedno svoje nasprotnike, ki so skušali škodovati in nagajati, kjer koli so mogli. S frazami o kato-

liški ljubezni so se borili proti krščansko socialističnemu delavstvu oni, ki bi mu morali pomagati najbolj. Vsi smo danes na jasnem v enem: vsi napadi na JSZ in krščansko socialistično gibanje so bili zaman! V svoji nemoči in jezi so v zadnjem času začeli napadati našega starosta tov. Gostinčarja. Lesni delavci v Nazarjih vsak napad na našega svolasega in v borbi preizkušenega starosta odločno obsodimo in smatramo za podlo dejanje! Po govoru zastopnika centrale smo se pomenili še o nekaterih važnejših strokovnih in ostalih vprašanjih. Ob enajstih je lepo uspeli sestanek tov. Celinšek zaključil.

Boreci

Preteklo nedeljo 29. oktobra se je vršil za našo skupino sestanek. Na sestanku smo se dogovorili zaradi ustanovnega občnega zbora. Potrebna navodila sta nam nudila strokovni tajnik tov. Pestotnik in tov. Tomažič iz Ljutomer. Strokovni tajnik tov. Pestotnik nam je pojasnil potrebo strokovnega delovanja pozimi. Čeprav je opekarska sezija pri kraju, je vendar potrebno, da strokovna organizacija deluje nemoteno tudi v času, ko ni sezije. Treba se je pripravljati na pomlad, ko se bo zopet pričelo delo v polnem obsegu.

Kranj

Največja dobrina za delavstvo je izobrazba. Če bi bilo delavstvo gospodarsko močno, pa bi ne bilo dovolj izobraženo, bi tak gospodarski položaj ne rodil pričakovane blagoslova, ker ne bi služil nalogi, katero ima delavstvo. Le izobražen delavec se more zavdati svojega poslanstva. Le izobražen delavec more v polni meri nase vzeti tudi žrtve, ki so v zvezi s tem poslanstvom. Posebno pa more posejati le izobražen delavec za zavednega delavca najznačilnejšo lastnost — borbenost. Delavec se ne sme nikoli vdati domnevi, da je ta in ta stvar urejena in da more zaradi tega v miru živeti. Taka domneva pomeni slepljenje samega sebe. Četudi bi bil tak red, kakršnega si želi delovni človek, bi bila borba potrebna. V sedanjem kapitalističnem redu pa pomeni borba najzanesljivejši napredek delavstva.

Vsega tega se naša skupina zaveda. Zaradi tega bo priredila v decembru t. l. celodnevni tečaj. Tega tečaja se bodo udeležili v prvi vrsti organizacijski funkcionarji in obratni zaupniki, pa tudi ostali člani skupine, ki čutijo potrebo po višji delavski izobrazbi. Tudi skupino v Trzinu bomo povabili, da se udeležijo tečaja.

O tem smo razpravljali tudi na naši širši seji v nedeljo, dne 5. novembra t. l. Vsi navzoči so to misel zelo toplo pozdravili in načrt odobrili. Zedinili smo se, da bi se naj vršil ta tečaj 10. decembra t. l. Prosimo, da vamejo prizadeti to na znanje in da tako uredijo, da bodo ves dan na razpolago sebi in organizaciji.

Na tej seji smo obravnavali tudi vprašanje družinskih doklad. S pojasnilom zastopnika centrale smo bili zadovoljni in upamo, da je napravila JSZ s svojo vlogo na g. bana prvi korak za ustanovitev izravnalnih blagajn v podporo delavskih družin.

Na seji smo obravnavali še druge tekoče zadeve organizacije. Mogli smo ugotoviti, da se naše članstvo kljub raznim težkočam, ki niso majhne, krepi številčno in notranje. Članstvo postaja vedno bolj zavedno in borbeno. Prepričani smo, da bo naše resno delo rodilo dober in obilen sad.

Na seji se je pa tudi pokazalo, da vlada popolna vzajemnost med centralo in skupino. Ta vzajemnost je najbolj viden znak prave demokratičnosti in delavske zavesti. Obenem je pa tudi poročstvo, da bodo ideje JSZ med delavstvom vedno bolj uvaževane.

Dol pri Ljubljani

Pred časom je bilo objavljeno v časopisju, ga je gradbeni minister dr. Krek odobril kredit za regulacijo Save v iznosu 900.000 din. Od tega je preteklo že več kot pol leta, toda kredita še vedno ni. Delavci, zaposleni pri regulaciji Save, smo zelo zainteresirani na tem vprašanju, kajti že več mesecev delamo brez prave zaposlitve in smo vedno več dni v mesecu doma kot pa zaposleni. Ker je to za nas življenjsko važno vprašanje, saj smo navezani samo na te zaslužke, ki jih imamo pri regulacijskih delih, odločno zahtevamo, da se to vprašanje premakne z mrtve točke in da dobimo potrebno zaposlitev.

Jesenice

Odbor strokovne skupine kovinarjev JSZ na Jesenicah sporoča vsemu članstvu, da se bo skupina JSZ preselila do 12. novembra t. l. iz sedanjih prostorov v Krekovem domu v prostore I. Delavskega komsumnega društva v Delavski ulici 12. Imeli bomo iste prostore, kakor predno smo se selili v Krekov dom. Vsak član naj to obvestilo upošteva, da ne bo morebitnih pomot, ker je verjetno, da se bo v naše dosedanje prostore vselila ZZD.

Draginja

V zadnjem času se dražijo vse najnujnejše življenjske potrebščine, tako krompir, fižol in drugo, kar vsakdo rabi nujno za življenje. Upravičeno gleda z veliko skrbjo v bodoče zimske mesece delavec, ki zasluži bore malo, ne pride pa niti enega krompirja. Ze prej je družino silno težko prizviljal naš delavec, zato pa se zelo pozna vsak še tako majhen dvig cen življenjskih potrebščin.

Kaj je tej draginji vzrok, se različno ugiba. Kolikor mi vemo, je v nekaterih krajih krompir in fižol res obrodil nekoliko slabše kot prejšnje leta, vendar pa ne tako slabo, da bi to imelo splošen vpliv na dvig cen vseh življenjskih potrebščin.

Nekaj bo gotovo treba ukreniti, da se zaščiti najbolj revni del našega naroda, to je delavstvo. Upravičeno bodo nastala mezdna gibanja, toda vsakdo ve, kako težko je dandanes priboriti si kak dinar za povnanje plač, pri tem pa se cene življenjskim potrebščinam brez vprašanja dvigajo iz dneva v dan.

Merodajne činitelje opozarjamo na to danes najvažnejše vprašanje, da ukrenejo vse potrebno, da na se račun revnih delavskih družin ne bo kdo bogatil.

Socialistična ideja

V založbi Oprecht v Zürichu je pred kratkim izšla knjiga Valentina Gitermanna: »Zgodovinska tragika socialistične ideje«. O knjigi, ki je vzbudila veliko pozornost, mislimo še poročati. Zaenkrat prevajamo oceno, ki je izšla v delavskem glasilu »Der öffentliche Dienst«, ker prinaša zelo zanimive misli. Napisal jo je Jakob Bühner.

»Naslov knjige je napačen. Glasiti bi se moral 'Tragika marksizma'. Socialistične ideje pa ne smemo enačiti z marksizmom, njen začetek je star kot človeški rod. Gre za spoznanje, da je lahko človek socialist, ne da bi bil marksist. Marksizem je časovno pogojeno spoznanje, ne splošna modrost, zato se mora izpopolnjevati.

Gitermann ugotavlja v svoji bistroumni razpravi, kakšno zlo je storil Marx, ko je izbral besedo 'materializem', 'materialistično zgodovinsko naziranje', in s tem vzbudil videz, kakor da je socialistično gibanje materialistično, medtem ko je njega naloga pomagati materialistični liberalizem. Šlo je za to, da se odkrijejo gonilne sile materializma, da se dokaže, kako zelo lastnina in dobiček obvladujeta družbo. To je zasluga marksizma. Toda po-

tem obtiči tudi kritik G. v napaki marksizma in ne prodre do resnične socialistične ideje. Če pa zahteva marksist 'polni donos dela' za vsakogar, se vpraša prvi socialist: Kaj je to? Kaj je pravi zaslužek cestnega pometarja, strojevodje, zdravnika? In kaj naj počne s svojim zaslužkom, če sega v sto tisoče? Resnični socialist hoče imeti moč, da dela brez skrbi in veselo — ter da se lahko trudi za druge, za družbo. Ne iz človekoljubja, kot ga danes razumemo, temveč ker hoče uživati svoje največje življenjsko veselje, da stori nekaj korenitega. Socializem je torej zgrajen na sebičnosti, drugače bi ne mogel obstajati. Toda ne ma bedasti sebičnosti, ki skuša na račun drugih kar največ zaslužiti in zbrati velikanska bogastva, s katerimi se ne da nič pametnega početi in ki komčno vedejo k temu, da vsakdo postane žrtev tega roparskega sistema. Nasprotno, pravi ta prefinjena in modra sebičnost: če lahko vsak stori največ, kar more, in to v resnici stori, imam jaz največ dobička. Ne kradem, da me ne okradejo; storim največ, kar morem, da storijo enako drugi. G. zahteva altruizem, če naj rešimo socializem. A socialistična ideja (in človeštvo) bi bila izgubljena, če bi bila navezana na ljubezen do bližnjega. Uspevala je iz spoznanja, da je vernejše in prijetnejše življenje v sredi, plemenu, narodu, dr-

žavi. Prišlo bo tudi spoznanje, da bomo v dobi strojev mnogo pametnejše, prijetnejše in varnejše živeli v združeni svetovni državi. Še prej bomo spoznali: dokler velja neomejena lastnina in neomejene možnosti dobička, so vojne neizogibne. Sebičnost, ki bi postala razumna in preudarna, bi odrešila svet.

G. tudi ni postavil glavnega vprašanja: ali ni bila osnovna napaka marksizma, da je omejil socialistično gibanje na razredni boj in tako pripravljajal revolucijo? Ali se je v Franciji pred 150 leti meščanstvo organiziralo proti plemstvu? Ali so postavljali v ospredje gospodarske momente? Ali so pol stoletja grozili aristokratom, da bodo nekega dne obračunali z njimi? Nič takega. Ves čas so podkopavali celo družbo. Vse ozračje so izpolnili z verovanjem in pametnejše, pravičnejše in srečnejše življenje za vse. Ni bilo meščanske revolucionarne stranke, revolucijo je skoraj proti svoji volji začela najnižja plast ljudstva, duhovno pa ni bila dovolj sposobna, da bi jo obvladovala. Brez dvoma je bilo nujno in kulturno pomembno, da so se delavci zbrali v strokovnih zvezah. Toda gibanje za socialistično idejo bi se ne bilo smelo nikdar omejiti na en sam razred, moralo bi zajeti vse plasti. In tako je ostalo pri proletarskem razredu, čeprav je bil ta duhovno v zadnjih desetletjih na stopnji meščanstva,

in tudi materialno so mnogi delavci posedovali zelo kapitalistične dobrine in nagone. Iz gospodarskega reda vstajajoča, vedno bližja nevarnost pa meščanstvo ogroža prav tako kot delavstvo. Kaj bo, kadar ne bo več nič vrednosti iz doslej še ne industrializiranih predelov, ko bo racionalizacija dosegla višek in se bo s tem zrušil kapitalizem? Ali je rešitev meščanstva v fašizmu? Primeri kažejo drugače. Edina rešitev je in ostaja socialistična ideja, razumno načrtno gospodarstvo, solidarnost vseh ljudskih slojev. Nihče nima za to ureditev recepta v žepu, potrebno je razumno in prostovoljno sodelovanje prav vseh, da se neizogibna preureditev izvrši s kar najmanjšimi žrtvami.

Ni res, da je socialistična ideja doživela polom. Vsaka velika ideja je v rokah ljudi, ki so podvrženi zmotam in omejenosti časa, zato ideja pogosto zabloudi, toda to še ni dokaz, da je neizvedljiva. Prepričani smo, da se bo izvršil prehod in dvig k socialnemu človeku — čeprav ne vemo, po kolikem trpljenju. Če se gospodje s patrijskimi imeni zgražajo nad tem, delajo to le zato, ker globine in veličine socialistične ideje niso razumeli. Zadnji smisel naše domovine vidimo v tem, da se bo prostovoljno priključila svobodni in socialni svetovni zvezi. Za to je vredno živeti in umreti.

Razgledi

Italija čaka in pazi, kako se bo razvil mednarodni položaj. V italijanski vladi so se res da izvršile precejšnje spremembe, ker so zapustili vlado ugledni člani fašističnega gibanja. Vendar si še ne smemo delati utvar, da bi se bila italijanska zunanja politika bistveno spremenila. Italija ima svoje zahteve, te hoče imeti dosežene v vsakem primeru. Ugleden fašistični list »Critica fascista« je zapisal: »Nevtralen je tisti, ki samo gleda, ker njegovi interesi niso postavljeni v igro in ker se ga boj nič ne tiče. Nas se sedanjih boj tiče, ker naši interesi so in mogoče še bodo potegnjeni v igro. Mi si rezerviramo pravico, da ob pravem času na naš način in v našem slogu spregovimo o tem boju. Zato mi ne govorimo o nevtralnosti. Mi zaenkrat samo ne začenjamo z nikakršno iniciativo v vojaških operacijah.« — Stališče Italije za naprej je nedvomno povsem odvisno od razpleta dogodkov. Zato je bodoča italijanska zunanja politika nejasna, kot je še nejasen sedanj položaj. Ne smemo pozabljati, da sta Italija in Nemčija še vedno zaveznici.

Zunanepolitične skrbi na Balkanu se ne zmanjšujejo, raje se večajo. Tule, večje države se vedno bolj zanimajo za položaj držav na Balkanu. Vedno bolj se le opaža, da imajo komčno vse te velike države na Balkanu »svoj interes«. Italija je sosedica in po Albaniji se sama šteje med balkanske države. Nemčija ima tu »svoje gospodarsko področje«. Rusija je interesirana, ker je ob enem s tremi balkanskimi državami tudi črnomorska država — Anglija pa ima ta interes, da ne bi vpliv katere koli od teh držav preveč zrastle na Balkanu. Ob enem ima še poseben interes na Grčijo in Turčijo, s katerima skupno močno obvlada polovico Sredozemskega morja napram ostalim. Načelo balkanskih držav je bilo doslej »Balkan Balkancem«. Vendar je med balkanskimi državami toliko medsebojnih spornih vprašanj, da jih bo težko rešiti brez velikih žrtve na vseh straneh. Dokler pa ti spori niso povoljno rešeni bodo posamezne velike države izgrabile posamezne balkanske države. Potem pa bo kmalu konec balkanskega pomirjenja.

Težišče mednarodne napetosti je bilo v začetku tedna še vedno na severu. Rusko-finska pogajanja so zares dolgotrajna in navdajajo od časa do časa s skrbjo tudi Švedsko in Norveško. Švedsko časopisje naravnost spodbuja Finsko, naj v ničemer ne popusti napram Rusiji. Iz dosedanjih pogajanj je razvidno, da je Finska v načelu pristala na to, da prizna Rusiji upravičenost, da si zavaruje pomorske

dohode do Leningrada. — Spori so v tem, da Finska misli, da bi bilo za zavarovanje morskih poti treba manj postojank kot jih zahteva Rusija. Ni pa pričakovati, da bi med obema sosedoma prišlo do vojne.

Po govoru ruskega zunanepolitičnega komisarja Molotova so bili komentariji o njegovem govoru zelo različni. Nemčija je izjavila, da je z govorom zadovoljna. Angleški listi so pisali, da mora biti Nemčija skrajno razočarana, ker ji Rusija ni obljubila nobene dejanske izdatne pomoči. Italija govora ni mnogo komentirala. V glavnem je Molotov sporočil, da hoče biti Rusija v evropski vojni nevtralna. Ne da se pa iz njegovega govora sklepati, kakšna bo zunanja politika Rusije v bodoče, ako se razmere na kak način spremenijo.

Skrbi Holandije, Belgije in Švice za svojo nevtralnost so še vedno velike. Vse države na zapadu so v stalni pripravljenosti na vse. Med tem se v glav-

Mi in demokracija

V zadnjem času se pri nas zopet piše o demokraciji, da celo o fronti demokracije. Mi strokovničarji smo veseli vsake besede za demokracijo. Ta pomeni naše sodelovanje in sodelovanje v javnem življenju. Zanimivo je, da prihajajo glasovi o demokraciji iz onih vrst, ki v dejanju toliko časa niso pokazali demokratične miselnosti in so ovirali razvoj delavskega strokovnega in kulturnega življenja. Zato res želimo, da bi bili kliki po fronti demokracije iz srca in iskreni. Vendar: Ko smo zapisali svoje veselje nad bodočimi dnevi in demokratičnejšimi razmerami, si je upal zeleni delavski listič škodoželjno zapisati: »Le ne veselite se prezgodaj!«

Zalibog mi to edin pojav, kar tudi ni čudno. Leta in leta so dopovedovali razni dnevniki in brošure ter revije, takozvani konservativno-katoliški niso bili izjema, da je konec demokracije, da se je izkazala za nesposobno, reševati važna sodobna vprašanja in da je v zatonu. Pisarili so, da mora biti tudi slovenski narod enoten, da mora pokorno slediti svojem vodstvu, da mu mora izrekati brezpogojno zaupanje.

Narodni socializem oziroma fašizem, o katerih zatrjujejo njihovi ideologi, da nista za izvoz, sta postala pri nas predmet preučevanja in recept za rešitev naših domačih vprašanj. Vse to iz vladeželjnosti za »vsak primer«, in ne glede na slabe izkušnje katoličizma z narodnim socializmom v Nemčiji, Avstriji in Češkoslovaški. Posledice teh stremeljenj niso mogle prestati naenkrat. In tako slišimo, da je ta ali oni mlad gospodek, sin katoliškega izobraženca iz tega ali onega uredništva, govoril mladim fantom ali dekletom o »dobrotah nacionalistično-avtoritarnih sistemov, brez katerih da ni rešitev.«

Da, kje je naš slovenski in slovanski ponos?! Vsa tradicija priča, da smo bili Slovenci in Slovani vedno prežeti demokratičnega duha, včasih celo preveč. Ali moramo res vedno občudovati tuje in zametati svoje dobro? Ali nimamo Slovani svojih zadrug, ki marsikje na vasi še vedno obstojajo? Ali smo že pozabili, da je zadrugni gospodarski sistem nam najbolj blizu po svojem demokratičnem duhu in da ga je pri nas ne samo priporočal, temveč pričel tudi že izvajati naš nepozabni dr. J. Ev. Krek. Slovanski zadrugni gospodarski sistem ni najslabši! To so pokazali že angleški delavci s svojimi zadrugnimi tovarnami, to nam dokazuje mali bolgarski narod, ki vedno bolj jasno vidi v njem svojo rešitev in odklanja izbiro katerega koli tuje sistema.

Ko gledamo nepojmljivo ogrevanje konservativnih katoličanov za nacionalistično-avtoritarne sisteme, ne moremo pozabiti, da so ravno ti krogi očitali in še očitajo krščanskim delavcem kompromisarjenje z marksizmom in boljševizmom. Lahko rečemo, da smo navsezadnje le gradili od tam dalje, kjer je nehal dr. J. Ev. Krek in njegovi tovariši, kovali smo svoj krščanski svetovni nazor in se bavili s socialnimi vprašanji, za kar pa nismo našli pri »pravovernih« nikdar opore. Zato pa imamo tudi danes pravico opozoriti ljudi iz njihovih vrst, da ni-

nem vodi vojna le v zraku in na morju. — Se hujša pa je gospodarska vojna, ko skušajo drug drugemu prepričati nabavo živeža in surovin.

Diplomatska vojna zavzema zaenkrat še glavno mesto. V Berlinu se vršijo neprenehoma dolgi posveti s poslaniki in generali. Nemški zunanji minister se pripravlja zopet na pot v Moskvo. Letalski minister pa na pot v Rim. Von Papen je zopet odpotoval v Turčijo. V Berlinu je bil na važnem posvetu tudi nemški poslanik iz Moskve. Nemčija bi želela dobiti še kako diplomatsko bitko, predno začne s kako hudo vojno na zapadu.

Italija in Grčija sta se zopet pričeli prijateljsko zblíževati. Anglija je že objavila, da gleda z odobravanjem na ta prijateljski sporazum.

Posiljanje orožja iz Amerike bo zelo važno za bodoči razvoj vojne. Anglija in Francija bosta predvsem popolnoma založeni z vsemi vrstami orožja. Njiju moč bo skoraj neizbrpna, ker imata tudi velike zaloge zlata.

Nad eno milijardo dinarjev dnevno stane Anglijo vojskovanje. Anglija bo razpisala veliko posojilo.

Obvestilo!

Vsem blagajnikom sledečih skupin: Črna, Dol, Gor. Radgona, Hrastnik, Huda jama, Javornik, Jesenice, Kamnik, Količevo, Kresnice, Maribor, Preserje pri Kranju, Slovenjgradec, Trbovlje, Vič in Brdo sporočamo, naj takoj nakažejo denar za brošure, ki so jih skupine prejele na zadnji skupni seji ali pa smo Vam jih poslali po pošti. Te zneske nakažite po položnicah Delavske tiskarne. Skupine, ki so te račune že poravnale, so pokazale, da znajo za našo skupnost tudi hitro nekaj žrtvovati.

Blagajnik JSZ.

Delodajalske mednarodne zveze

Navadno slišimo in beremo le o delojemalskih mednarodnih zvezah. Malokdo pa ve, da imajo tudi delodajalci take zveze. Pri tem ne mislimo na njihove kartele in truste, ki so strogo gospodarska mednarodna združenja, temveč imamo v mislih delodajalske mednarodne stanovske zveze. Delodajalci imajo torej dvojne organizacije, delojemalske državne in mednarodne strokovne zveze so pa samo enojne, vršijo pa za delavstvo in nameščentvo gospodarsko in stanovsko nalogo, v kolikor se druge seveda sploh zavedajo in je načelno ne odklanjajo.

Delodajalske stanovske mednarodne zveze so:

Mednarodna zveza industrijskih delodajalcev, Mednarodna zveza bombazne industrije, Mednarodna zveza prometnih ustanov, Mednarodna zveza industrije za volno, najmlajša od vseh pa je Mednarodna zveza katoliških delodajalcev.

Vse te mednarodne zveze podjetnikov sodelujejo pri Mednarodnem uradu za delo na enak način kot delajo to strokovne zveze nameščencev in delavcev. Dokazujejo nam, da podjetniki ne podcenjujejo mednarodnega sodelovanja, temveč da vidijo v njem le korist zase. Čeprav bi se lahko zadovoljili z obstojem svojih kartelov in trustov. Na ta način pa dajejo prav tudi delavstvu, ki si je organiziralo poleg državnih tudi mednarodne zveze (internacionale), ki so tako zelo meljube vsem onim, ki jim je odveč vsako delavsko društvo in ki vidijo v vsakem njegovem delovanju že nevarnost za svoj lastni žep.

Mednarodno zvezo katoliških delodajalcev vodi belgijski katoliški politik Teunis. Zveza ima svoje mednarodne kongrese, na katerih sprejema resolucije do vprašanj, ki se tičejo delodajalcev. Resolucije iz leta 1935. je označilo glasilo naše Mednarodne krščanske strokovne zveze deloma za nejasne, deloma za nesprejemljive, ker njih izvedba ne bi bila v skladu z delavskimi koristmi.

8. Ne prisostvuj slavnostim naših tlačiteljev.

9. Ravnaj s tlačitelji tako, da se bodo čutili kot tuji v službi krivice in nasilja.

10. Ne pozabi, da so osvobodilci ukrali 40 milijonov, ki smo jih nabrali s trdim delom.

Kitajska narodna zavest

Že več kot dve leti se borijo japonske vojske na Kitajskem. Roparski vdor japonskega imperializma ni prinesel sadov, ki so jih krivci pričakovali. Nasprotno, vzbudili je še močnejšo kitajsko narodno zavest in združil ves narod v skupnem odporu proti napadalcem. Kot zanimiv dokaz prinašamo »deset zapovedi zavednega Kitajca«, ki jih je postavila tajna revolucionarna zveza v pokrajini šantung, ki je že precej časa zasedena od Japoncev.

1. Zaupaj v stoletno pravo in svobodo našega naroda.

2. Spominjaj se naše preteklosti in pravice, ki bo kmalu slavila zmago.

3. Ne veruj, da smo živeli stoletja prostovoljno pod tujim vplivom. Zgodovina dokazuje, da je to laž.

4. Ne verjemi niti časopisu, niti radiju, ker sta oba v rokah naših tlačiteljev.

5. Ne verjemi, da nas je ves svet zapustil.

6. Ne verjemi, da nas je naša vlada radevolje prepustila sovražniku.

7. Ne govori samo, temveč tudi misli po domače.

LEPO IN POCENI

tiska časopise, knjige, revije, letake in drugo

* **ZADRUŽNA TISKARNA**
LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17, TELEFON ŠT. 30-67

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Toplo se priporoča knjigovoznica KRAŠOVEC RUDOLF, Ljubljana, študentska ulica 7. Sprejema vsa knjigovozna, kartonažna in galanterijska ter ostala v to stroko spadajoča dela od preproste do najfinejše izdelave, po zmernih cenah. Izdeluje tudi vse vrste koledarjev.

Delavska PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-1. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-1. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejanje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Šrečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadrugna tiskarna r. s. o. s. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)